

ASK 2014

Sagnlandets Venner i Lejre

nr. 2

JULEÅBENT - 29.- 30. november, 6.– 7. december, 13.– 14. december

Der er brug for dig til Jul!

De sidste 4 år er landbojulen i Sagnlandet blevet et større og større tilløbsstykke for gæster fra nær og fjern og der er stort brug for din hjælp til at bemane de hyggelige værksteder. Der er travlt til jul, men det er rigtig sjovt og stemningen er god! Så kom og vær med til julehyggen og få julesved på panden!

Der er brug for mange hænder, så alle der har tid og lyst til at give en praktisk hånd med i juleværkstederne er velkomne.

Hvad du kan forvente af os og hvad Sagnlandet af dig?

- 1) Sagnlandet har juleåbent 3 weekender i træk - alle dage fra kl. 11.00 - 16.00. Du møder kl. 10.00 og bliver sat ind i værkstedets opgaver om morgenen.
- 2) Når du kommer og hjælper ved de herunder beskrevne arrangementer byder Sagnlandet på gratis sandwich fra kiosken, samt kaffe og the ad libitum.
- 3) Når du er med til at bemane arrangementerne vil du blive lært op af Sagnlandets trænede formidlere og det er ikke nødvendigt at du kan en masse historie i forvejen. Men der er TRAVLT til jul, så du skal være indstillet på at være på tæerne og hurtigt komme ind i arbejdet.
- 2) Hvis du melder dig til at være med i bemanningen til disse værksteder er det meget vigtigt at du har lyst til at snakke venligt med alle slags mennesker hele dagen, at du er lydhør overfor personalets oplæring, samt at du er smilende og imødekommende i mødet med gæsterne og møder gæsterne ligesom du gerne selv vil mødes. Det er også vigtigt at du har en god portion tålmodighed overfor de besøgende børn:)
- 4) Skriv en mail til Formidlingsansvarlig Ane Jepsen adj@sagnlandet.dk, hvis du har lyst til at hjælpe til jul. Skriv kort hvilket værksted du gerne vil deltage i, hvilken dato og tidsrum i kommer og hvor mange i kommer. Store børn er velkomne til at komme med og hjælpe til, men husk at vi har travlt, så det er bedre hvis du kommer som almindelig gæst til jul hvis du har små børn med, for du får travlt!:))

Der er brug for hænder i følgende værksteder, og vi kan bruge omkring 10 frivillige pr. juledag:

Tinsoldatværkstedet i huggehuset i Krikkebjerghuse: Her er man i landbodragt og det er udendørs og kan være koldt, så husk skiundertøj. Opgaverne deles mellem dig og personalet og omfatter brændehugning, støbning af tinsoldater, modtagelse af betaling, snak med gæsterne om hvad de kan lave og hvordan de gør det, klargøring af forme med gæsterne, oprydning m.m.

Bolsjeværkstedet i Velkomstcentret: Her er man i sit almindelige tøj, men med Sagnlandets forklæde og nissehue på. Opgaverne aftales også her om morgenen og fordeles mellem dig og personalet. Opgaverne omfatter kogning af bolsjemasse, blanding af bolsjemasse med gæsterne, uddeling af smagsprøver, fortælling om smag, priser og bolsjernes historie, modtagelse af betaling, oprydning, instruktion af gæsterne i bolsjefremstilling og pakning i poser m.m.

Nålefiltværkstedet i Dragtværkstedet: Her er man også i sit almindelige tøj, men med Sagnlandets forklæde og nissehue på. Opgaverne aftales også her om morgenen og fordeles mellem dig og personalet. Opgaverne omfatter uddeling af filt og filtenåle, hjælp til at finde de rette farver uld, hjælp til udskiftning af filtenåle, salg af filtsæt, modtagelse af betaling, modtagelse af gæsterne, oprydning m.m.

Bivokslyseværkstedet i Bette Pot: I den ny renoverede "gl. smedje" ved Potteriet flytter bivokslyseværkstedet ind, sammen med Sagnlandets biavler Peter. Også her er påklædningen Sagnlands forklæde og nissehue. Dette er altså halvvejs udendørs og koldt, selvom vi tænder op i essen. Opgaverne aftales også her om morgenen men omfatter rulning af bivokslys med gæsterne, fortælling om lysenes historie, modtagelse af betaling m.m.

NYT! Ninas Nissebod i Dragtværkstedet: Som noget nyt i år åbner Nina Sigrid Dokkedal et male- og tegne-værksted i Dragtværkstedets lille vestrum. Med Ninas håndtegnede motiver med Sagnlandets Nisse Niels og nissekone Nielsine kan gæsterne male og tegne kræmmerhuse, juleplakater, kravlenisser m.m. Det er også herfra årets nissejagt udgår. Opgaverne vil være at hjælpe gæsterne med at klippe, tegne og male eller sælge færdige juletegninger og plakater, modtage betaling, samt instruere i nissejagten m.m.

Formandens tanker - JUBILÆUMSÅR kalder på refleksioner

Venneforeningen er 50 år! Tillykke med det og med at vi trods indførelse af sæsonkort fortsat er mange venne-medlemmer - i år er 279 voksne medlemmer og 53 børn.

Vilkårene og sigtet for Historisk arkæologisk Forsøgscenter - nu Sagnlandet Lejre - er skiftet gennem de 50 år, og vi og vores forening skifter med dem, så der er altid brug for samtale, nye aftaler og plads til forbedringer. Refleksionerne fra formanden er meget hen ad vejen baseret på medlemmers erfaringer og ønsker.

Vedtægterne angiver, at foreningens formål og livsnerve er at støtte op omkring den aktivitet, der foregår på dette unikke sted med levendegørelse og dokumentering af fortidens livsvilkår og formåen.

Lidt udviklingshistorie

I starten var opfyldelsen af formålsbestemmelsen forbundet med fysisk hjælp til byggeaktivitet med huse, veje og hegn og fremskaffelse af penge til disse. Der blev arbejdet igennem og festet.

Så stod husene der, og vedligeholdelsen af husene og området hegn blev udfordringen - og det har det stort set været siden. Festerne er blevet samlet til en årsfest i august for medlemmer - deres venner og medarbejderne og deres familier samt til sammenkomster indenfor laugenes rammer.

Laugene blev for ca 20 år siden dannet som interessegrupper omkring de enkelte forskningsfelter og områder samt omkring vedligeholdelsen i al almindelighed. Vi skulle også kunne finde hinanden og samarbejde på tværs på laugsdagene. Hvert laug har en kontakt person og en værktøjskasse, og sammen med Sagnlandets ansvarlige for deres område aftales hvert år, hvad laugene kan bidrage med for at vedligeholde området og bidrage til områdets forbedring og levendegørelse. Laugene laver laugs-udflugter og foredrag. Over de sidste år er et par laug blevet til arbejdsgrupper, og programmerne er blevet mere fristående, og de månedlige fælles laugsdatoer er ikke nødvendige mere.

Venneforeningens bestyrelse har deltagere fra Sagnlandets ledelse og fra alle laug og kanaliserer penge og materialer til laugene, ligesom bestyrelsen indimellem udbyder ture og foredrag, der retter sig mod alle medlemmerne. Bestyrelsen udsender medlemsbladene ASK – to gange om året, samt Flyve ASK efter behov.

Venneforeningens økonomi er beskeden, idet 80 procent af medlemskontingentet overdrages direkte til Sagnlandet som entreindtægt, til gengæld for at medlemmerne kan komme og gå uden at skulle betale for det enkelte besøg (det er fsv nu også opnåeligt ved et sæsonkort) . Medlemmet får rabat i butikken på Sagnlandets egne produkter.

De resterende 20 procent går til udgivelse af ASK samt til honorering for foredrag eller laugsmedlemmers værktøj, til fælleskassen eller laugsbaseret aktivitet.

Megen aktivitet er baseret på, at vennerne har gode kontakter og kan få fat i billige materialer til huse, hegn, hytter og redskaber - samt at medlemmerne gratis transporterer materialerne ud til områderne.

Man kan blive medlem på flere måder (se bagest), og hvert år sørger Sagnlandet selv for, at der kommer lidt flere nye medlemmer, idet fortidsfamilierne tilbydes et års gratis medlemskab af Venneforeningen, uden at dette koster os kontingentpenge - tak for dette.

Frivillighed er i dagens Danmark blevet gjort til genstand for overvejelser og forskning. Sagnlandet har fulgt op på denne trend ved, at medarbejder Peter Rahbæk i år er blevet udpeget som frivilligheds koordinator i Sagnlandet – velkommen til Peter. Peter deltager i bestyrelsens møder og er nu administrationens ankermand overfor Venneforeningens aktiviteter ude i området.

Hvad er så fortællingen om de frivillige ude i Sagnlandet?

Herude samarbejdes på alle områder, og indsatserne er både fordybende og publikumsvendt. Sagnlandet er et smukt naturområde og byder den frivillige det unikke scenarie, at der både kan arbejdes med mennesker via formidling eller ved praktisk samarbejde samt at der er mulighed for fordybelse i specielle emner som stenalder, smedje, karper eller noget helt fjerde.

Disse frivilliges indsatser er uundværlige for Sagnlandet.

Symbiosen mellem frivillige og Sagnlandet kommer ikke af sig selv - der er nogle grundbetingelser, der skal være i orden

1. Det skal være nemt at blive medlem af Venneforeningen, og det skal være nemt at orientere sig om, hvad et medlemskab tilbyder den enkelte som en fordel - herunder nemt at blive medlem af et laug
2. Dette er Sagnlandets praktiske og administrative udfordring, idet Venneforeningens hvervning af nye medlemmer foregår via butikken, via medlemmernes indsats ude i området og via omtale i pressen – Sagnlandet bestemmer selv omfanget af den anerkendende omtale af vennernes indsats og sørger selv for, om det er nemt at blive medlem af Venneforeningen
3. Sagnlandets områdeledere må efter behov overfor gruppen og dens kontakt – somme tider kaldet oldemand - signalere hvilke indsatser Venneforeningens medlemmer skal bidrage med, hvornår og hvordan og få signalerne bredt ud til bestyrelsen og laugene.

DVS MERE PRAKTISK:

- beskrive at der er et **behov for en indsats** – bedst hvis det beskrives af områdelederen, men også ok hvis de frivillige peger på det
- at behovet **beskrives så alle forstår, hvad der kan og skal gøres**
- at **fornødne materialer - værktøj – metodebeskrivelser - forplejningsmuligheder er til stede til aftalt tid og på aftalt sted** (laugene har i deres kasse sædvanligt værktøj og medbringer selv mad og drikke, men der er ofte behov for materialer og måske specialværktøj eller transport med fx traktor og ofte brug for enten nøgleadgang til udvalgte steder i Sagnlandet, eller behov for en tilgængelig medarbejder, når der er laugsaktiviteter.)
- **ros – anerkendelse og skulderklap** er befordrende og vigtige.
- **alle skal derfor bidrage** til et godt og frugtbart samarbejde imellem de frivillige og imellem de frivillige og områdets betalte ansatte arbejdstagere samt formidlingsansvarlige. (her er det spændende at følge frivillighedskoordinatorens effekt)
- **At indsatserne altid fejres** med sammenkomster eller fester eller mindst rosende omtale .

Måske skal der i lyset af forskningsresultaterne omkring frivillighed anno 2014 i grupperne aftales et laugskodeks, og måske skal vi ude i Sagnlandet afholde et fælles frivillighedsseminar blandt frivillige og ansatte for at skabe endnu bedre samarbejde mellem grupperne

oplæg til laugskodeks kunne være: I laugene gøre hinanden mere opmærksomme på at deles om byrderne med oprydning, reparationer, holde orden på laugets værktøj, komme med morgenbrød og kaffe. Respektere at andre siger fra omkring en opgave samt anerkende, at nogle medbringer eget værktøj eller bidrager med ting til fælles bedste.

Efter indsats-lørdagene i foråret og efteråret er der fællesmiddage og fælles ros og pral samt evt lidt musik og foredrag - dette er super og fungerer hver gang med det resultat at der ofte er mere end 100 personer, der melder sig til disse to arbejdsindsatser med efterfølgende minifest.

Årsfesten i august, som er fastlagt i vedtægten, er et tilbud til de frivillige og alle medlemmerne, men dette tilbud skal nok genfortælles, idet ca 20 aktive medlemmer hvert år laver mad og arrangerer en fin fest, mens for få betalende medlemmer udover de aktive møder op til denne årsfest som i historisk tid var en stor spektakulær fest med taler og ritualer.

Forsøgene på at tematisere årsfesten har været vellykkede, men ikke tilstrækkelige til at trække mange medlemmer. Pris og indhold må igen til diskussion.

Hvad har bestyrelsen haft fokus på i året 2014?

Vi startede med at afholde årsmødet med indlæg fra HAFs grundlægger Hans Ole Hansen om de 50 år, siden centret startede op i det små - Endnu engang tak for et spændende foredrag .

Der har været arbejdet flittigt i laugene og med haverne. Cafeen er blevet sat i rimelig ydre stand, og miljøet omkring potteri og vævestue er blevet finpudset. Tak til indsatsgrupperne.

Vi har fået en god henvendelse om at stå bag oprettelsen af et fortællerlaug, men Sagnlandets områder har ikke noget aktuelt behov for et sådant laug, hvorfor Venneforeningen ikke kan oprette et sådant laug.

Årsfesten i august blev vellykket, men uden den store tilslutning fra vennerne, som vi havde håbet på.

Jubilæumsgaven til Sagnlandet skal have fokus på Vikingetiden – den tidlige periode - og vi glæder os til at få konkretiseret omkring indholdet af runestenene, idet der er mange, der gerne vil bidrage med fysisk indsats, og idet vi må prøve at holde omkostningerne på et ret lavt plan for ikke at overskride vores økonomiske formåen. Der er også interesse i et stenhuggerkursus.

Bestyrelsen har afholdt 5 bestyrelsesmøder og herudover haft megen e-mail-kontakt mellem møderne. Ulla har arrangeret verneturen, og herudover har der været udbudt flere udflugter gennem laug og haver.

Der er spændende diskussioner på bestyrelsesmøderne, og vi er glade for at høre om hinandens indsatser.

Super er det på indsatsdagene at møde og falde i snak med de mange frivillige, når de er på vej til fællesmiddagen efter en god indsatsdag ude i Sagnlandet. Kom og se resultat i december og i maj, hvor der er pakket ned eller pakket ud, og hvor alt er gjort parat for næste års indsats ude i det mageløse landskab.

Tove Binzer

Direktørens tanker

Bliver Sagnlandet Nationalpark i 2015?

Den 31/12 2014 markerer ikke bare afsked med det gamle år og velkommen til 2015. Denne dato er også vigtig, fordi den offentlige høringsfrist for Nationalpark Skjoldungernes Land udløber nytårsaften efter 16 ugers høringsfrist og endnu 3 borgermøder i hhv. Roskilde, Lejre og Frederikssund Kommuner.

Mere end 10 år er gået siden de gamle Roskilde-Lejre Kommuner og en gruppe ildsjæle tog bolden op for at blive udpeget som nationalpark område, da Folketinget vedtog, at man - som det sidste land i Europa - ville oprette 5 nationalparker. Desværre lykkedes det ikke tilbage i 2008 at få Miljøministeren og forligspartierne bag Nationalpark loven til at udpege Roskilde-Lejre området. Men en glød var tændt.

Takket være stædighed, entusiasme, kommunal opbakning og økonomisk støtte fra bl.a. Friluftsrådet og Arbejdsmarkedets Feriefond kunne gløden holdes ved lige. En projektorganisation, bestyrelse og styregruppe blev oprettet og har på kryds og tværs lige siden samarbejdet med talrige frivillige, lodsejere og foreninger, således at flammen blev så stærk og klar, at Miljøministeren i december 2012 udpegede Roskilde-Lejre-Fredrikssundsområdet som egnet til nationalpark med opfordring om indsendelse af et samlet Nationalpark Forslag.

En ny og større styregruppe på 17 medlemmer med øget lodsejerepræsentation, i alt 6, udarbejdede på baggrund af talrige møder et samlet forslag til en Nationalpark. Alle involverede repræsentanter fra kommuner, landbrug, skovbrug, grønne organisationer, universiteter, kulturhistoriske institutioner og lodsejere i styregruppen kunne bifalde forslaget, der blev døbt Nationalpark Skjoldungernes Land og indsendt til Miljøministeren i marts 2014. Og endelig - i september 2014 - vendte Miljøministeren efter samråd med folketingets partiers miljøordførere tilbage med "Udkast til bekendtgørelse om Nationalpark Skjoldungernes Land", som altså nu er i den sidste høring. Nyder Ministerens Nationalpark forslag fortsat stor lokal opbakning - som er en grundforudsætning for oprettelse af en nationalpark - kan 170 km² (hvoraf ca. 60 km² fjord) blive Sjællands første og Danmarks fjerde Nationalpark i løbet af 2015.

Helt centralt i styregruppens indsendte forslag og Miljøministerens nu udkast til bekendtgørelse om Skjoldungernes Land er FRIVILLIGHED. En Nationalpark er altså ikke en myndighed med myndighedsbeføjelser, der - henover hovedet på lodsejere - kan udstikke regler og begrænsninger for de enkelte lodsejere.

Første afsnit i Miljøministerens høringsmateriale fastslår da også, at "*Nationalpark Skjoldungernes Land er udpeget på grund af områdets unikke natur, landskabs- og kulturhistoriske værdier. Samarbejde, medejerskab og planlægning er afgørende for, hvordan nationalparken udvikler sig på længere sigt.*"

Men ikke nok med at frivillighed er forudsætning og drivkraft for Nationalparkens udvikling. Der følger endda en stor pose penge med fra staten. Ca. 7,5 mio. kr. hvert år til at drive udviklingen til gavn for alle. Erfaringerne fra landets øvrige nationalparker viser desuden, at disse penge nemt yngler og tiltrækker yderligere offentlige og private midler fra fonde og

ydermere bidrager til nye arbejdspladser.

En Nationalpark Skjoldungernes Land kan derfor blive en fremragende ramme og mulighed for at skabe en stærk, fælles identitet og stolthed mellem borgere og erhvervsdrivende i at bo- og arbejde i et af Danmarks mest smukke og interessante landskaber med en enestående kulturhistorie om rigets samling. Lige fra de sagnospundne Skjoldungekonger i Lejre til Roskilde, Danmarks første hovedstad, med vikingeskibene og Roskilde Domkirke, der er på Unescos Verdens Kulturarvsliste og bl.a. rummer verdens største antal gravlagte konger.

Som medlem af styregruppen for Nationalpark Skjoldungernes Land vil jeg derfor varmt anbefale, at alle som må have synspunkter eller interesser ,som de vil give tilkende vedrørende Nationalparken, indsender høringsvar til Naturstyrelsen på nst@nst.dk eller som brev til Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø senest 31/12 2014. Find hele høringsmaterialet på http://www.naturstyrelsen.dk/media/nst/11386602/h_ringsmateriale_nationalpark_skjoldungernes_land.pdf

Den opmærksomme læser vil nok glæde sig over omslagsbilledet på Miljøministerens forslag, der er stenalderbroen til højskoven i Sagnlandet Lejre. Find flere Sagnlandsbilleder inde i materialet.

Lars Holten, medlem af styregruppen Nationalpark Skjoldungernes Land

Sagnlandet Lejre - nu også kommunens turistinfo

I 2014 fik Sagnlandet mulighed for at udvide sit gode samarbejde med Lejre Kommune. I Sagnlandets åbningstid er Veroncia og hendes butikskolleger stolte over at fungere som turistinfo for hele Lejre Kommune. Derfor har vi opstillet offentlig tilgængelig PC for informationssøgning på www.visitlejre.dk, ligesom vi tilgængeliggør trykte brochurer og materialer fra områdets erhvervsdrivende med tilbud til turister.

Sammen med Lejre Kommune deltog Butikken i maj 2014 på Ledreborg Livsstilsdage i kommunes store fælles stand "madhåndværksLEJREn", hvor vi både uddelte kommunes nye turistfolder - rigt illustreret med billeder fra Sagnlandet Lejre - og solgte varer. Det var en fantastisk god oplevelse med mange samtaler med Livstilsdagens mange tusinde gæster og ikke mindst med kommunes mange spændende økologiske fødevarerproducenter, som vi delte telt med. Vi glæder os til også i 2015, at fungere som turistinformation og give områdets turister inspiration til flere gode oplevelser i Lejreområdet.

Lars Holten, turistvært

Projekt Sagnkongernes Verden -vi venter i spænding

Efter 4 års forberedelser, interessentanalyser, gæsteanalyser, arkæologisk research, studieture, bygning af og film om en skibssætning og Lejreområdets sagnhistorie, beregninger og tegninger samt talrige møder og omfattende regneark fået færdiggjort Sagnlandets fondsprospekt og dispositionsforslag til et helt nyt vikingeområde i Sagnlandet Lejre.

Projektets arbejdstitel er SAGNKONGERENS VERDEN - HØJEN, HALLEN & HUSET inspireret af de talrige sagn om de legendariske Skjoldungekonger i Lejre, som er knyttet til området gennem bevarede sagn, krøniker og sagafortællinger, der de seneste år er suppleret med arkæologiske udgravninger i Gl. Lejre af Danmarks største bygninger fra oldtiden, nærmere sen jernalder/ tidlig vikingetid.

Det nye område skal erstatte vores nuværende vikingeområde og sikre, at Sagnlandet ændrer sig fra sårbar sommerattraktion til helstøbt helårsattraktion med såvel uden- og indendørsoplevelser, der kan tiltrække betalende gæster hele året rundt. Det skal skabe et solidt økonomisk grundlag under hele vores virke, så vi kan styrke både vores formidlings-, undervisnings og forskningsaktiviteter, bl.a. gennem oprettelse af nye helårsstillinger inden for alle disse områder.

I vores koncept for SAGNKONGERNES VERDEN, repræsenterer HØJEN, de dødes og gudernes verden, HALLEN, det royale højsæde og hoffets verden og HUSET, hirdens og husholdets verden. I Sagnlandet forbinder vi disse tre komplementære formidlingsakser i et autentisk LANDSKAB.

Tilsammen udgør disse 4 elementer én helstøbt oplevelsesramme, der på én og samme tid formidler og involverer gæsterne i såvel vikingernes indre, mentale forestillingsverden som deres ydre, håndgribelige fysiske verden.

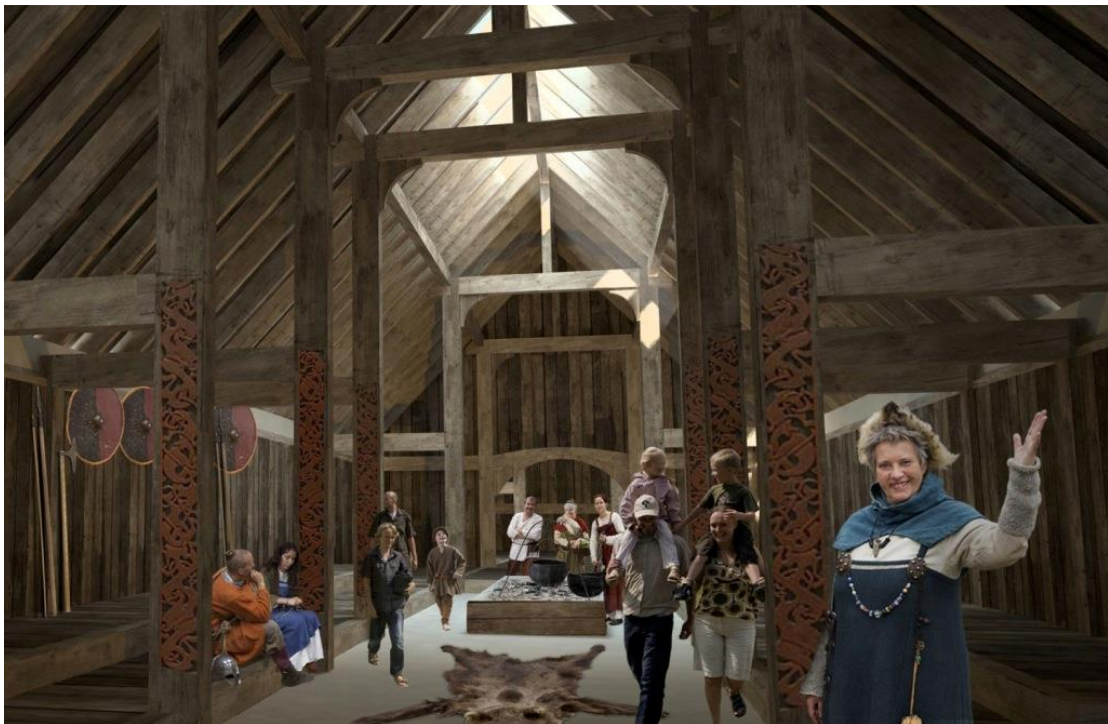
HØJEN referer til Lejreområdets talrige gravhøje. Den skal fungere som tidsportal til en anden verden. I dens indre indretter vi et stort virtuelt oplevelsesunivers, der vha. billeder, animationer og lyde opruller den nordiske mytologi og sagnhistorie på vægge og lofter. Her træder folk durk ind i vikingernes hedenske kosmologi og forestilling om jordens skabelse ved mødet mellem ild og vand i Ginnungagab og undergang i Ragnarok. Her opruller vi deres tro på guder, jætter, vætter, drager og andre væsner, der bl.a. har inspireret Tolkien, da han skrev Ringens Herre.

HALLEN genskaber vikingernes ceremonielle kongesæde som et fysisk oplevelsesunivers. Møbler, husgeråd, redskaber, våben, dragter og billedskærerarbejder indgår her i et levende, autentisk miljø, der afspejler det spektakulære liv og ypperlige håndværk, der engang udfoldede sig i Lejre. Her vil Sagnlandets dragtklædte formidlere invitere gæsterne til dialog og til at røre og prøve vikingernes smukke genstande. Børn og voksne kan også udforske hallens herligheder med smartphones og Ipads i jagter på viden om deres herkomst, symbolske betydninger og forankring i naturlandskabets rigdom af materialer.

HUSET indretter vi til overnatning. Her finder elever på lejrskole, forældre og bedsteforældre med børn og børnebørn på højskole i historien, unge rollespillere på historisk live-rollespil og grupper af historiske re-entactorer fra ind- og udland et stemningsfuldt og sanseligt logi.

Vikingernes elegante arkitektur kombinerer vi med det 21. århundredes teknologi og viden om sundt indeklima, arbejdsmiljø og lys sætning. Derfor placerer vi HALLEN og HUSETS overlegne halkanstruktioner på moderne fundamenter med strøm, varme, vand og fiberkabler, der sikrer, at vi kan lave aktiviteter året rundt.

SAGNKONGERENES VERDEN er derfor ikke alene et nyskabende kulturhistorisk projekt, der forbinder arkæologi, mytologi og landskab i en integreret oplevelse. Det er også et teknologisk innovationsprojekt.

Med projektet bryder vi nye veje og viser, hvordan man på æstetisk vis kan bygge bro mellem forhistorisk arkitektur og moderne teknologi for at skabe fleksible rammer for historisk levendegørelse, undervisning, teater, musik, fortælling, rollespil, udstillinger, håndværkskurser og kulinariske oplevelser året rundt. Her får skuespillere, storytellerne, håndværkere, musikere, rollespillere og gastronomer en unik arena at udfolde sig i, idet alene HALLENS centrale rum kan rumme 300 gæster af gangen.

Lige nu holder alle undertegnende og alle kollegæerne vejret i spænding, da vores projekt

siden 1. august 2014 har været under behandling af stor fond, der i processen har bedt om uddybende spørgsmål. Det vælger vi at opfatte som et positivt tegn for interesse for projektet, da vi ellers nok blot havde fået et hurtigt afslag.

Vi håber at "Guderne er med os", så den nordiske mytologi og fortællingen om Lejre-området enestående historie fra den sene oldtid - der perfekt matcher Miljøministerens tanker om en Nationalpark Skjoldungernes Land - kan blive formidlet på spektakulær, spændende, sjov og lærerig vis i Sagnlandet.

Lars Holten, fundraiser

En årsunge på 50 - Sagnlandet fejrer fødselsdag i 2015

Flere har spurgt, om det ikke er i 2014, at Sagnlandet har 50 års fødselsdag. Det er ikke helt forkert, men omvendt ligger datoerne - for flere er faktisk i spil - uhensigtsmæssigt på året. Hertil kommer, at vi fejrede 40-årsjubilæet i maj 2005, og at vi i 2014 har lagt rigtig mange kræfter i vores fondsprospekt til SAGNKONGERNES VERDEN, som vi håber at have rejst økonomiske midler til i 2015, så der bliver rigtig meget at fejre.

Men lad os for god ordens skyld her opridsse Sagnlandets "fødselsdage". Sagnlandet ligger som bekendt på jord, der ejes af Ledreborg Slot og har en særlig aftale om 100 års forpagtning. Denne forpagtningsaftale blev underskrevet af bestyrelsen d. 23/11 1964. I forpagtningsaftalen nævnes dog, at centrets grundlægger Hans-Ole Hansen havde adgang til jorden fra september 1964. Selve aftalen blev dog først tinglyst af myndighederne d. 1/4 1965, der var samme år, som stedet åbnede for publikum. Derfor vælger vi - som i 2005 - at det er åbningen for publikum, der er vores fødselsdagsår.

Mht. selve dagen for fejring tillader vi os - i lighed med mange andre brancher - at vælge et tidspunkt, vi mener, vil gøre det muligt for rigtig mange gæster at komme. Og det er det primære for os - at dele dagen med rigtig mange glade gæster. Derfor fejrer vi Sagnlandets 50-års dag søndag d. 21. juni 2015. Hvad mere passende og kræftfuldt og løfterigt tidspunkt på året end selveste midsommersolhverv og Danmarks længste dag finder man?

Denne dag bliver Sagnlandet Lejre ramme for fejring af én stor, kaleidoskopisk frugtbarhedsfest på tværs af alle tider. Her skal vores gæster møde vores forskellige historiske personer fra jægerstenalder, jernalder, vikingetid og 1800tal, der på hver deres måde ofrer og beder og fejrer for en frugtbar fremtid for Sagnlandet Lejre for de næste 50 år. Derfor - reserver allerede nu dagen i din kalender, så du kan være med til at gøre dagen festlig.

Herudover er vi i gang med at samle materiale og sammenskrive en jubilæumsbog, der samler gode historier og billeder fra et halvt århundrede med Sagnlandet. Nu vintersæsonen står for døren, får vi i jubilæumsfest udvalget igen lejlighed til at grave os dybere ned i fødselsdagsfejringen, så vi kan komme med yderligere detaljer ved en senere lejlighed.

Lars Holten, jubilæumsudvalgsmedlem

LANDBOKVINDERNES NATTRØJER

Landbokvindens uldne trøjer kaldes NATTRØJER, fordi kvinderne brugte dem både nat og dag henover særken.

Nattrøjerne kendes fra 1600-tallet til slutningen af 1800-tallet, enkelte kvinder gik sågar med dem i begyndelsen af 1900-tallet (Maren Smed, 1839 -1927 og Helene Strange, 1874 -1943).

De ældste trøjer var lange, for så i empire tiden at blive korte, lidt stumpede.

Nattrøjer fra hele landet varierer en del, men fælles for dem er, at de er strikkede i "damaskstrik" (ret og vrangmasker). Mønstrene har alle den 8-takkede stjerne omgivet af rudemønstre samt fletgang ved kanter og borter, men ikke 2 trøjer er ens.

Man har på vore museer bevaret ca. 140 trøjer, hvoraf Lolland-Falster museet i Nykøbing F. har ca. 14 trøjer, Nationalmuseet (Brede) har mange, Hedeboegnen (Køge - Høje-Tåstrup - Roskilde) nogle få og ikke mange i Jylland og øvrige Danmark.

De fleste trøjer blev strikket i hvidt uldgarn, for så at blive farvet, hvis man da havde råd dertil. De findes i røde, grønne, sorte og blå farver. Endvidere kunne man pynte dem med farvede silkebånd ved hals og ærmekanter.

Sørine i Landbohusene repræsenterer den nøjsomme husmandskvinde. Hun har selv farvet de to hvide trøjer brune med valnød, og så har hun fået en model kaldet "Maren Smeds grønne trøje".

Desuden er en kopi af Maren Smeds grønne trøje at finde i Dragtværkstedet.

Mændenes trøjer blev også kaldt "nattrøjer". De var enklere strikket, ofte kun i hvidt uldgarn, andre i hvidt uldgarn med blå eller røde striber ved ærmer og op om skuldrene (se foto fra Aars museum). Vi er ved at planlægge at strikke en trøje med blå striber.

Ref.: Mariann Ploug: Strikkede nattrøjer, Ann Møller Nielsen: Pregle, binde og lænke, samt Vivian Høxbros kopiopskrifter af Maren Smeds trøje og Nysted trøjen.

Alice Brakchi, der samarbejder med Sørine i Landbohusene og med Ida i Dragtværkstedet

Dragtforsøg - Jernalderdragter til Sagnlandet.

Har du lyst til at være med til at forny Sagnlandets samling af Jernalderdragter samtidig med at du lærer noget om jernalderen, hvad vi ved om tidens stofkvaliteter, materialer, snit og meget andet? Tidstypiske dragter er en vigtig del af Sagnlandets formidling, og derfor bliver vores dragter brugt rigtigt meget.

Det medfører at de bliver slidt – hurtigere end dragtværkstedet i de senere år har kunnet følge med. For at kunne råde bod på dette vil vi gerne invitere jer med til at lave nogle nye dragter til de fortidsfamilier som gæster vores jernalderlandsby hver sommer.

Vi starter weekenden d. 30. Januar /1. Februar kl: 10-16, med en introduktion til hvad vi ved om jernalderens dragt, hvilke stoffer man har brugt baseret på de forskellige fund vi kende. Siden vil vi øve os på de sting man har syet med, inden vi i løbet af søndagen går i gang med at sy. Dragtværkstedet indkøber og farver stoffer som kan bruges og vil have forberedt nogle forskellige projekter Der vil både være sy- og båndvævnings-opgaver som deltagerne kan tage fat på.

Efter den første weekend vil vi mødes hver 2. torsdag fra 17-21 indtil sæsonen starter igen, men man vil være velkommen til at tage sine projekter med hjem og arbejde videre på. Vi sørger for et mindre traktement hver gang.

Da det ofte er givende at lytte samtidigt med at man arbejder med hænderne vil vi endvidere forsøge at organisere nogle interessante faglige input fra Sagnlandets medarbejdere på udvalgte sy-dage. Underviser og tov-holder på projektet er undertegnede, Ida Demant. Jeg er uddannet arkæolog med speciale i forhistoriske tekstiler hvor særligt jernalder-dragterne har min interesse. Mine tekstile håndværkskundskaber har jeg blandt andet fra et ophold på Skals Håndarbejdsskole og siden 2006 har jeg arbejdet fast på Sagnlandets dragtværksted, med Væver Anne Batzer som læremester. Desuden har jeg i flere år undervist i syning af jernalderdragter på weekendkurser under "Aktiv Historie" ved Næsby Jernalder.

Det forudsættes, at du har tid og lyst til at deltage i projektet, og at du med rimelighed kan håndtere nål og tråd. Max deltagerantal: 10 pers

Send et par ord om dig selv, dine erfaringer med håndarbejde og hvorfor du gerne vil deltage i en mail til ida@sagnlandet.dk , helst inden 1/12.

Ved for mange tilmeldinger udvælges deltagerne på baggrund af deres ansøgning.

Ida Demant

Smedene

Sagnlandets smedelaug har oplevet en stor tilgang af nye smede gennem det sidste års tid. Vores rækker er i den grad blevet suppleret med både entusiastiske og talentfulde 'lærlinge'. Ikke så få har kunnet bidrage med kundskaber fra deres civile liv.

Ventelisten til optagelse i Smedelaugget er nu nede på kun 2 personer. De vil få tilbud om at starte snarest. (vi smeder hele året).

Herefter sætter Smedelaugget optagelserne i bero indtil foråret. Det sker for at sikre en tilstrækkelig kvalitet i oplæringen af de nye smede - mens der samtidigt også skal være tid til de andre opgaver. Hvilket luksusproblem. Begrundelsen er flerfoldig.

For det første er der kun begrænset fremmøde fra flere af vores mest erfarne smede for tiden, hvilket har betydet, at indslusning og oplæring har hvilet på Oldermænden, Ego, alene. Den opgave har fået lov til at tage for meget tid fra såvel selve driften af smedjen, som varetages af Smedelaugget, som div. bestillingsopgave, interne såvel som eksterne.

For det andet, og i virkeligheden nok det vigtigste, så har forholdet mellem nye og erfarne rykket sig for meget som en konsekvens af den pænt store tilgang, vi har oplevet det sidste års tid.

Faktisk har der været venteliste for at komme med et stykke tid nu. Den får vi bragt i bund, og så kommer der ikke nye ind, før vi har fået alle de mest aktive løftet et godt stykke over begynderniveau. Det går heldigvis pænt hurtigt, og jeg forventer vi åbner for optag igen omkring marts-april.

Vi oplever en pæn indgang af ordrer på både dette og hint. Det er sjovt og udfordrende og giver lidt \$ til mere jern og kul.

Som et forsøg har vi kørt med vagtplan for seks lørdage i højsæsonen, hvor vi også har introduceret endnu en ny ting: salg af små souvenirs. Begge dele har været en pæn succes, og vil blive videreført.

Den stejle sti op til smedjen har længe været en torn i øjet. Den er svær at bestige i dårligt føre, og der er et alt for højt trin ned fra smedjen. Adgang for gangbesværede og kørestolsbrugere har været stort set udelukket.

Nu er trappen bygget af Smedelaugget. Den blev lavet i forbindelse med den store indsatsdag i oktober. Der er flere ting at gøre omkring opgang og trappe – til næste år.

Smedjen vil være åben alle dage i forbindelse med juleåbent.

Holger Trankjær

Stenalderen - En kort beretning fra Rødbyhavn af en af Sagnlandets venner fra Senalderen Liliith Andersen er arkæolog og deltager i en udgravning, som er omtalt i pressen.

Her pågår Danmarks – indtil nu – største arkæologiske projekt: Nemlig undersøgelserne forud for anlæggelsen af den faste forbindelse til Tyskland, Femern Forbindelsen. Og det er ikke noget helt lille projekt. Ikke mindre end 1.000.000 kvadratmeter vil blive berørt af anlægsarbejdet. Det største areal er beliggende lige øst for Rødbyhavn, hvor forbindelsen vil munde ud, kaldet Syltholm, lige nu ligger der en vindmøllepark. Men i samme forbindelse skal der også laves udvidelser af motorvejsbroer, jernbanebroer, forsyningskabler og en ny Storstrømsbro, så der er masser at tage fat på for os arkæologer. Forundersøgelserne startede i 2012 med visse udfordringer grundet landskabelige forhold. Det er Museum Lolland-Falster der står for undersøgelserne.

Lolland er ret fladt, og i det område hvor vi graver nu, befinder vi os under havets overflade – og dermed heller ikke meget over grundvandsniveauet. Det betyder fantastiske bevaringsforhold for skrøbelige arkæologiske materialer som knogle, tak, træ, bark, planterester og andet organisk materiale, der ellers nemt forgår. Men det betyder også at vandet i bogstaveligste forstand pibler op, så snart man sætter en spade i jorden. Så derfor har museet måtte tage lidt utraditionelle metoder i brug. Ved en almindelig arkæologisk prøveundersøgelse sætter man en gravemaskine til at grave lange, 2 m brede, render med ca. 15 m mellemrum, og der hvor der dukker mange spor op i undergrunden åbner man så større felter. Men når man prøver på det i havniveau, så opnår man ikke andet end at grave mudderkanaler – og det kan man hverken se eller arbejde så meget i. Derfor lod museet sig bl.a. inspirere af hollandske metoder (de har som bekendt nogle af de samme landskabelige forhold). Så det meste af prøveundersøgelsen er foregået ved hjælp af bor – fra 7 cm til 120 cm i diameter. Borehullerne har både givet fingerpeg om hvor oldsagerne var at finde, og – lige så vigtigt – om hvordan landskabet så ud i oldtiden.

Landskabsmodeller er vigtige, fordi de, sammenholdt med de arkæologiske spor, viser hvordan datidens mennesker brugte deres omgivelser. På baggrund af borehuller, samt nogle prøvehuller på 4x4 m, der også blev gravet, er det så blevet besluttet at åbne større felter rundt omkring i Syltholmsområdet – og det er dem vi går og graver i, i øjeblikket. For at vi kan arbejde i disse lavtliggende områder, får vi hjælp af en hel del ingeniørkunst: Felterne bliver drænet op til flere måneder før udgravningerne påbegyndes, for at sænke grundvandsstanden, vi har pumpehuller og pumper der kører i døgndrift, for at holde vandstanden nede, samt telte over områderne med de skrøbeligste fund for at beskytte dem mod vind og vejr. Til gengæld mangler vi ikke vand! Og alt det oppumpede vand bliver udnyttet til både fundvask, soldning af jordprøver, vanding af det organiske materiale og brugsvand i vores skurvogne.

Landskabeligt set har området været igennem nogle meget store omvæltninger. I slutningen af istiden (da de første mennesker kom til Danmark), var det landfast med Tyskland og det vedblev det med at være i første halvdel af jægerstenalderen (Maglemosetiden), men grundet temperaturstigninger steg vandstanden også, og i slutningen af jægerstenalderen og begyndelsen af bondestenalderen var Syltholmsområdet en lagune med en række barriereøer ud mod havet. På et tidspunkt i forhistorien sander lagunen til og bliver til strandeng, hvornår vides ikke nøjagtigt, men det ved vi forhåbentlig mere om, når de arkæologiske undersøgelser slutter.. Der er skriftlige kilder, der fortæller om

græsning af området i 16-1700-tallet. Det har kun kunnet lade sig gøre, fordi der var bygget semidiger langs stranden. Det er dog stadig et lavtliggende område og udsat for oversvømmelser. Den sidst kendte store stormflod er i 1872, hvorefter man så påbegynder byggeriet af Danmarks længste stormflodsdige, der går fra Halskov vænge til hyllekrog Nor.

De fleste af de udgravninger vi er i gang med i øjeblikket, ligger i og på kanten af lagunen og barriereøerne: ca. 0-1 km fra den nuværende kystlinje. Det viser os, hvordan man har benyttet strandbredden, strandkanten og de lavvandede områder (op til ca. 1 m dybde). Der bliver også gravet på det tørre land (ca. 1-2 km fra den nuværende kystlinje), hvor det heldigvis var muligt at benytte de almindelige metoder til prøvegravning. De meget store områder der bliver undersøgt, giver os en unik mulighed for at få et sammenhængende billede af hvad der er foregået i oldtiden. Hvor en almindelig arkæologisk udgravning oftest giver mulighed for at få et lille kig ind til, hvad der foregik i et specifikt område, så har vi her fået åbnet næsten et panoramavindue til fortiden på Lolland. Og hvad finder vi så? Det ældste materiale er i form af flintmateriale fra senistiden og den første del af jægerstenalderen (Ahrensburg- og Maglemosekultur). Der har sandsynligvis ikke været egentlig beboelse på det tidspunkt, men der er kommet jagtgrupper forbi, der måske har sat sig ned og hugget lidt flint. Der er også fundet nogle ildsteder dateret til slutningen af jægerstenalderen, Ertebølle perioden, men heller ikke med beboelse tilknyttet. I bondestenalderen bliver området til gengæld beboet og intensivt brugt. På det tørre land finder vi bebyggelsen, og rester af gravmæler – langdysser og en enkelt jættestue – det er dog kun de sørgelige rester vi finder, for anlæggene er blevet sløffet i forbindelse med landbrug i 1950'erne. Og i de lavvandede dele af lagunen kommer der rigtig mange spændende fund: buer, pile, paddelårer, fragmenter af og dele til stammebåde, redskaber i form af økser af flint, stenarter og hjortetak, flintknive (en med barkhåndtag), bennåle, lystergrene, en harpun, pilespidser, spyd, skafter til økser, små stumper lindebastreb, fyrsvampe og stager en masse o.a. Der dukker også keramikskåle op. Og mange rester af dyr, særligt underkæber, og planter.

Der kan være mange grunde til at tingene er endt ude i det lave vand. Noget er bare smidt ud og skyllet rundt, men noget ser også ud til at være placeret bevidst i området især rundt om store sten. Der kan være tale om rituelle handlinger, men det er ikke undersøgt til bunds endnu. Der hvor jeg selv graver i øjeblikket er der også meget aktivitet i det lave vand, men den er af mere dagligdags karakter:

Der er nemlig fiskeanlæg i form af stående fiskegærder og liggende fiskemåtter af flettet hassel primært, men også askegrene og lind, og sandsynligvis dukker der flere arter op, når vi får lavet vedbestemmelser.

De liggende måtter er sektioner fra fiskegærder, der kan have revet sig løs fra resten, er blevet lagt ned til overvintring eller er blevet genbrugt som trædemåtter.

Når vi graver ned til fiskegærderne ligner det næsten et mikadospil, fordi der er foretaget udskiftninger og reparationer undervejs, og det er et pillearbejde at få gravet ud omkring

pindene uden at skade dem. For nok er træet velbevaret, men det er stadig meget blødt og man kan nemt komme til at lave moderne "hugspor" i det. Men utroligt spændende at grave i og fascinerende at se barken på hasselgrenene, der stadig har bevaret sit sølvskinnende skær.

Ud over de mange aktiviteter i bondestenalderen, er der også enkelte anlæg i form af brønde og affaldsgruber fra bronzealderen og en smule bebyggelse fra jernalderen. Og så er der fundet en del af et hulbælte, også fra den første del af jernalderen. Hulbælterne består af brede bæltter af, netop, huller i jorden, i nogle tilfælde med tilspidsede stager i mellem. Bæltet er ikke udgravet endnu, men kan være op mod 3 km langt. Hulbælterne er formodentlig lavet som forsvarsværk om et område og/eller som territoriemarkør.

Udgravningerne i dette område pågår både i år og næste år, så der kan nå at dukke mange spændende fund op endnu.

Lilith Andersen

Venneturen - i Vikingernes fodspor på Orø og i Hornsherred - søndag den 5. oktober

Vi har snart været på tur til mange steder for at se vikinge- og Hvide spor. I år tog vi på tværs mellem Isefjord og Roskildefjord – fra Orø til Selsø for blandt andet se, hvor vikingerne sejlede, og om man kan se noget af det gamle varslingsystem af bavngehøje. Vi var 16 deltagere i et varierende antal biler, som vi ved sindrig planlægning pakkede os ud og ind af undervejs.

Vi samledes ved Kirke Hyllinge Kirke, med det høje udsyn til begge fjorde fra Kirke Hyllinge Kirke og med en gravhøj som nabo. Vi kunne ane højderne helt ude ved Storebælt (Vejrhøj. Mod nord ligger Skibby også på en banke, på den nordlige side af den geologisk oldgamle dal. Den kommer fra Vedbæk i øst, via Sønder sø og Gundsø og skærer Hornsherred midt over. Den har to vandløb (mod vest og øst) og har i al historisk tid har dannet grænse mellem herreder, sogne og kommuner, amter og stifter regioner.

På vej dæmningen over den lave dal ved Vellerup var det let at se, at det er et af de områder ved Isefjorden, der må forventes meget påvirket af en vandstigning, og hvor vandet vil trænge ind i dalen mod Egholm herregård. Isefjorden nord og syd for Hammer Bakke og ved Orøfærgeren vil også blive påvirket.

Ved Nørrestænge strand på vestsiden af Orø kunne vi se lige op mod nord til det åbne gab mod Kattegat og sagtens forestille os, hvordan fjendtlige vikingers sejl ville dukke op over horisonten, og hvor vigtigt det har været at vide, hvor hurtigt de kunne nå frem, og hvordan man skulle sende budskabet videre.

Anne Elisabet kunne fortælle om sejlhastig-heder, der kunne sende skibe til Roskilde på få timer. En lille hilsende vikingehånd er indridset på Orø kirkes nordskib. Den ligner Vennernes hjælpende håndtegn. Orø Kirke ligger også ved en pragtfuld høj. Den er nu bare nogle ti-år gammel og har været brugt til moderne urnenedsættelse.

På tværs over Hornsherred ved Venslev fik vi et langt kikk til en rigtig mønster bavnehøj.

Den kaldes ligefrem Bavnen og består af en gravhøj placeret oven på en lille, men høj og afgrænset bakke – en hatbakke eller strandet issø-bund.

Istid og oldtid og nutid.

Forbi Svanholm til Krogstrup Kirke. Den ligger helt ene i landskabet. Engang var der også en landsby med gadekær og folk og gårde, men i middelalderen forsvandt de sammen med flere andre landsbyer. Pesten? Man ved det ikke, men landskabet er stadig meget tomt og var rammen om et dansk ødegårds-registreringsprojekt i 1970'erne.

Mod øst gennem Onsved (Odinsvi?), hvor Vennernes håndtegn virkelig er fundet, og helt ud mod øst til Roskilde fjord ved Skallerup Havn. Det er her Skullelev skibene er fundet, sænket ned på tværs af fjordens render, så vikinger og andre ubudne sejlene gæster ikke kunne nå Roskilde. Frokost i den hyggelige lille havn, mens vi fik fortalt om fundene af Jutta Eberhards fra Vikingeplassen og Lars Holten og Jørgen Binzer om sejlads.

Imens sejlede nutidens sejlskibe forbi ude på fjorden og anskueliggjorde fortællingerne. På Vikingeskibs-museet kan man få hele historien, men ved havnen kan man forstå den. Vi kunne se til broen ved Frederikssund og til resterne af jernbanebroen for den midtsjællandske jernbane, som Jørgen Green har samlet viden om, og som hvis dæmningsrester vi havde set lidt flere steder på vejen. Et eller andet sted der oppe kommer den nye Roskilde Fjord bro til at krydse.

På vej mod syd kørte vi langs en af landets flotteste istids-åse – Skullelev Åsen, med et lille stop ved Sankt Olavs kilde. Vi var heldige at komme ind i Selsø Kirke og se, hvordan det der nu er apsis helt tydeligt engang var en meget lille rundkirke af frådsten. Tidsmæssigt en Hvidebygning, som har hørt til Roskilde bispen, ikke en sognekirke. Den kom oppe i Skibby.

Kirken ved Selsø har stået oppe på den høje bakke over Selsø bugten, hvor vikingerne trak bådene op om vinteren, og hvor der senere blev pakket sild. I mange år har bugten været lukket med en dæmning til en sø, der er meget rig på fugle og søgt af ornitologer hele året, og som indgår i et net af Europæisk vigtige fuglelokaliteter. Kaffe ved den lille havn ved dæmningen, med kager og chokolade til behagelig deling.

Ulla Pinborg

Peter Rahbek har flere projekter, der kalder på frivillige

- Tømmerladen trænger gevaldigt til at blive malet, Svend Gunnar og Jørgen Green har renoveret taget, så nu kan man se at resten trænger.
- Hegn mellem toilet pavillon og sodavandsskur
- Der skal gøres lækkert omkring Cafe, således at vores gæster sidder lidt længere
- Fletheegn omkring vikinger og generelt
- Danselabyrinten skal renoveres, den er næsten begravet og det er svært at danse i den
- Skurvogn til Skind og skeletter skal renoveres
- Stammebænk ved indgang/butik.
- Ovnskur ved potteri, skulle have været i år, men er udsat til 2015, plan og mandskab er kørt i stilling

Venner der vil være med på disse gode projekter må meget gerne sende en mail til prp@sagnlandet.dk

Fra naturen i Sagnlandet - Snogen - den lille sorte slange med gule nakkepletter

Snogene findes mange steder, også i Sagnlandet. Der ser man dem mest, når de ligger på våde og varme træstammer og store grene i vandkanten af Videsø. De suger solskin ind i kroppen med deres sorte solfangerskind. Derfor er de også mest aktive om eftermiddagen, når de er varmet godt op.

Et par Venner har givet os fotos af en meget lille tynd teen-age snog, som snoede sig op ad en modig menneskehånd en dag i 2014. Dens klare gule nakkepletter ses helt klart.

Snogene lægger æg midt om sommeren, hvor der er fugtigt og varmt, for eksempel i en kompostbunke eller en fugtig varm bladdynge. Snoge og deres unger gemmer sig i stengærder, i hussokler og i hule træstubbe.

De voksne snoge kan blive godt over 1 meter. De er helt uskadelige. De har ingen gift, og deres smalle hoved viser også, at der ingen giftkirtler er. Det er i modsætning til giftslanger, der har trekantet hoved, fordi giftkirtlerne fylder så meget. Der er meget mere på

Naturstyrelsens hjemmeside

<http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/artikler/slangeslang/slangeslang-og-oebler/snog/>

Snogene er frø-snappere. De voksne snoge elsker frøer og tudser, og dem er der ikke mere så mange af rundt omkring. Men om foråret langs bredden af Videsø er der mange. De mindre snoge æder regnorme og snegle uden hus, haletudser, insekter og fiskeyngel.

Ulla Pinborg

ASK og Flyve ASK

- ASK udsendes forår og efterår med meget stof
- Flyve ASK er kort og udsendes, når der er noget nyt at fortælle
- ASK og Flyve ASK lægges på Venneforeningens hjemmeside

Vi sender ASK og Flyve ASK med e-mail til alle medlemmer, der har givet en e-mail adresse, mens alle andre får dem med posten. Vil I ophøre med at få dem med e-mail, så giv os besked. Hvis Jeres mailboks er fuld, når I får ASK eller Flyve ASK, slettes Jeres adresse automatisk. Vil I begynde med have ASK og Flyve ASK igen med e-mail, så fortæl os det på e-mail til SVL@sagnlandet.dk

Sagnlandet forestår den fysiske udsendelse. Venneforeningen bistår praktisk ved post forsendelse. Venneforeningen betaler porto. Venneforeningens e-mail og post liste vedligeholdes af Sagnlandet. Basisgrundlaget er kontingentbetalings-informationen eller information fra medlemmerne selv

Sagnlandets eget Nyhedsbrev kan fås på <http://www.sagnlandet.dk/Nyhedsbrev-fra-Sagnlandet-Lejre.1168.0.html> . Der står mange ting om Sagnlandet og om alle aktiviteterne.

MEDLEMSKAB AF VENNEFORENINGEN 2015

Prisen for medlemskab er pr voksen 195 kr. og pr barn (3-11 år) 95 kr. Prisen forventes at stige en lille smule i 2015. Det kommer der besked om i det første Flyve ASK i 2015.

Medlemskab fornyes ved indbetaling af kontingent via Netbank eller i en bank eller i butikken.

Nye medlemmer kan melde sig ind direkte i butikken med papirblanket. Blanketen kan også downloades fra hjemmesiden og sendes til Sagnlandet Lejre, Slangealleen 2, 4320 Lejre. eller afleveres.

Kontingent betales **via Netbank** med betalingskode: +73 <86214768>

Skriv venligst: **SVL 2014, navn, adresse, antal B (for børn), antal V (for voksne), e-mail**

Kontingentet kan også indbetales **direkte i en bank**. Husk venligst at bede banken om at anføre de samme oplysninger som for Netbank betaling. Bank konto er Nordea Roskilde Reg. nr: 2280, Konto: 4384950707

Alle medlemskort sendes med post til Jer sammen med det nyeste ASK eller Flyve ASK.

Programmet for resten af 2014 og foråret 2015 – så meget vi ved

Sagnlandets Venner SVL program - resten af 2014

- Stenalderlaug, dragt og skosyning egne dragter med egne materialer Lørdag d. 22. november. Kl. 10 - 15
- Jernalderlaug, dragt og skosyning Lørdag d. 22. november. Kl. 10 - 15
- De dødes verden, tema-tur Søndag d. 23. november
- **Juleåbent** 29-30 november, 6-7 og 13-14. December
brug for Vennehjælp adj@sagnlandet.dk
- Smedelaugget holder smedjen åben 29.-30. november, 6.-7. og 13.-14. December
- Stenalderlauggets årlige udflugt til endnu ukendt mål Lørdag d. 13. december
- Jernalderlaugget årlige udflugt til endnu ukendt mål Lørdag d. 13. december

Sagnlandets Venner SVL program - foreløbige planer for foråret 2015

- Stenalderlaug, gevirværktøj, takudstyr Lørdag d. 24 januar. Kl. 10 – 15
- Jernalderlaug, ildbukke, bageplader Lørdag d. 24 januar. Kl. 10 – 15
- Jernalderdragtsyning Lørdag d.30 januar-1.februar 10-16
- Derefter hver anden torsdag kl. 17.21
- Harpestrings Have, Lørdag d. 14. februar. Tid og sted senere
- Planmøde for foråret
- Stenalderlaug, flinthugning mm Lørdag d. 21 februar. Kl. 10 – 15
- Jernalderlaug, ildbukke, huse Lørdag d. 21 februar. Kl. 10 – 15
- **Venneforeningens årsmøde i Lejre** Tirsdag d. 10 marts, årsmøde, foredrag
Alle Venner og interesserede
- **Indsatslørdag, forår 2015** Lørdag d. 21 marts. Fra kl. 9
Alle Venner og interesserede
- Stenalderlaug, pileflet til fiskegærde og ruser Lørdag d. 25 april.
- Jernalderlaug, intro fortidsfamilier Lørdag d. 25 april
- Såning, hegnflet
- Stenalderlaug, formidling til publikum (dragt, fortælling) Lørdag d. 30 maj
- Jernalderlaug, formidling (dragt, fortælling) Lørdag d. 30 maj
- Stenalderlaug, før højsæson Lørdag d. 13. juni
- Jernalderlaug, græssåning, Lørdag d. 13 juni
- sæsonforberedelse
- Stenalderlaug, støtte til Athra Gathering Lørdag d. 11 – søndag d. 19. juli